

Conceptverslag commissievergadering Beleid, Projecten en Laboratorium van 12 juni 2019

Aanwezig: de dames Creemer, Eshuis (portefeuillehouder Noord), Heeringa (portefeuillehouder Zuid) en Plas, de heren Haerkens, Mentink, Tjarks en De Vos

de heer Kooistra, hoofd afdeling Beleid, Projecten en Laboratorium (secretaris) en mevrouw Hulzebos, bestuurs- en managementassistent (verslag)

Afwezig: -

1. Opening

Mevrouw Plas opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom.

2. Mededelingen

Mevrouw Plas geeft aan dat gezien de hoeveelheid bestuursvoorstellen van financiële aard de vragen die in de commissie FAZ thuis horen daar te laten stellen. Mochten er wel vragen zijn, dan zullen die middels een antwoord in het kader in het verslag worden weergegeven. Ze voegt toe dat inhoudelijke vragen in de commissie BPL thuis horen.

3. Verslag vergadering d.d. 15 mei 2019

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Agenda vergadering algemeen bestuur d.d. 26 juni 2019

De agenda wordt voor kennisgeving aangenomen.

5. Jaarrekening 2018

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van het bestuursvoorstel:

De heer Haerkens geeft aan blij te zijn met het positieve resultaat en dat de financiën op orde zijn. Hij vult aan dat het goed is dat er aandacht aan integriteit en waarborging wordt besteed, zoals door een onafhankelijke accountant.

De heer De Vos complimenteert de ambtelijke dienst voor dit uitgebreide voorstel.

De heer Tjarks vindt het een prima voorstel.

De heer Tjarks merkt naar aanleiding van pagina 6 'Grondaankopen rond De Ronde te Foxel' op dat het project al afgerond is en vraagt of er nog een post open staat of dat er toch nog een klus is.

De heer Kooistra legt uit dat de verrekening na afronding van projecten vaak wat langer door lopen.

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van bijlage 1 'Voortgang Masterplan Kaden':

De heer Haerkens vindt het een heldere, scherpe financiële weergave en bedankt de ambtelijke dienst dat de (nieuwe) bestuursleden op deze manier worden geïnformeerd.

De heer Haerkens zegt dat de opgaven ook voor andere partijen van belang zijn en adviseert om deze best practices te laten zien, het succes van de voortgang te delen met andere partijen.

De heer Kooistra legt uit dat in vroegtijdige stadium overheden en organisaties betrokken worden, maar dat uiteindelijk efficiency voor gaat.

De heer Haerkens geeft aan dat niet alleen overheden er bij betrokken moeten worden, maar dat ook het bedrijfsleven over de voortgang geïnformeerd zou moeten worden.

Mevrouw Creemer vraagt naar aanleiding van pagina 2 hoe zij de integraliteit bij het Noord-Willemskanaal moet zien, omdat het over allerlei opgeknipte stukken gaat.

De heer Kooistra legt uit dat het om de gebieden die los van elkaar liggen of geen inhoudelijke relatie hebben. Binnen de verschillende gebieden wordt er integraal naar gekeken.

De heer Mentink vraagt naar aanleiding van 'een paar losse eindjes' op in hoeverre het masterplan nog tegenslagen op kan vangen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat het goed gaat en dat er altijd een reële inschatting wordt gemaakt. De verwachting is dat we ruim binnen het budget blijven.

De heer De Vos vindt het er prima uit zien, logisch en verantwoord.

De heer Tjarks geeft aan dat het krantenartikel met commentaar van *de heer Douwstra* in 'Eindelijk droge voeten' wel in de Groninger editie is weergegeven, maar niet in de Drentse. Hij vindt het jammer dat de ingelanden van Drenthe hiervan geen kennis kunnen nemen.

Mevrouw Heeringa zegt dat wij hier helaas geen invloed op hebben.

Mevrouw Plas vindt het een prima stuk, ook omdat het minder geld kost dan geraamd.

Mevrouw Plas vraagt naar aanleiding van pagina 1 'Normering' waarom wij nog met de normering van 2004 werken, terwijl we in de zeespiegelstijging zitten.

De heer Kooistra legt uit dat de normering niet veranderd.

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van bijlage bijlage 2 'Jaarrekening 2018':

Mevrouw Creemer complimenteert de opsteller over dit stuk, het geeft een helder beeld weer.

Mevrouw Creemer merkt op dat het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer wordt ingezet. Ze vraagt of het plan de komende jaren nog veel perspectief biedt.

Mevrouw Heeringa legt uit dat DAW een subsidiepot van het waterschap en de provincies is voor plannen vanuit de landbouw om de waterkwaliteit te verbeteren waar wij subsidie voor geven zolang daar geld voor is, maar waar we wel mee verder zouden willen gaan. Ze licht toe dat de landbouw met initiatieven komt die betrekking hebben op de waterkwaliteit. Lijken de initiatieven ons gunstig, dan doet het waterschap mee.

Mevrouw Creemer merkt op dat veenoxidatie was gepland van 2016 – 2017 en dat het nu is doorgeschoven naar 2021. Ze vult aan dat er een nieuwe pilot bij Hongerige Wolf is, waarover nog niets in het jaar verslag is weergegeven. Ze vraagt hoever Hongerige Wolf is. Vervolgens vraagt ze of we ook een tandje moeten bijzetten in de veengebieden of dat we moeten wachten op de pilots tot dat we elders aan het werk kunnen.

Mevrouw Heeringa legt uit dat de pilot bij Hongerige Wolf nog niet is gestart, omdat we de resultaten van de pilot bij Valthermond willen afwachten. Momenteel wordt bekeken wat het allemaal gaat kosten, wat de mogelijkheden zijn en of het de goede maatregelen zijn.

Mevrouw Creemer vraagt of alles in de rest van het beheersgebied moet wachten op de pilot van Valthermond.

Mevrouw Heeringa geeft aan dat dat niet het geval is en dat de provincies daar enigszins de leiding in hebben.

Mevrouw Eshuis vult aan dat de provincie Groningen een Position Paper over de veenoxidatie heeft geschreven, waarin een aantal maatregelen zijn weergegeven die nog in ontwikkeling zijn. Beheersmaatregelen worden in Groningen wel al genomen, ze willen niet wachten op projecten in Drenthe.

Mevrouw Heeringa vult aan dat de provincies leidend zijn wat betreft het peil. We hanteren geen peilverlagingen meer in de veengebieden, we hanteren het stand still principe. De provincie Drenthe ziet dat er wat moet gebeuren. De provincie Groningen is al wat verder. *Mevrouw Creemer* is blij dat niet alles op de pilot van Valthermond hoeft te wachten.

De heer Mentink vraagt, naar aanleiding van pagina 15, punt 5.5.3. onder 'Droogte in de zomer/wateraanvoer', 'Wat hebben we gedaan in 2018?', in hoeverre het beleid, dat nog vertaald moet worden terug komt het komende jaar en of er nog acties op moeten worden gezet.

Mevrouw Eshuis licht toe dat ons waterschap in 2016 een programma droogte heeft gemaakt. In 2018 hebben we daar veel profijt van gehad. Uit dit document en uit de landelijk tafel 'Droogte' zijn 21 maatregelen voortgekomen. Voor ons waterschap betreft het geen grote maatregelen. Watertoevoer vanuit het IJsselmeer wordt op bestuurlijk niveau besproken. Wat de landbouw kan beregenen vanuit grondwater is een optie voor ons gebied.

De heer Kooistra vult aan dat de provincie verantwoordelijk is voor natuurgebieden en het bepalen de zones. Wij kijken aanvullend op welke afstand water onttrokken kan worden zonder dat het een negatieve invloed heeft op onze natuurgebieden. De beregeningskaart wordt in het nieuwe beheerprogramma opgenomen en vastgesteld door het AB.

De heer Mentink vraagt, naar aanleiding van pagina 25, 'Verzilting', de voorgenomen acties onder 6.10.2. 'Het stoppen van doorspoelen en de effecten daarvan', wat de resultaten zijn. In het voorjaar in 2019 zou worden gecommuniceerd naar het AB.

De heer Kooistra geeft aan dat er een mededeling hierover op bestuursnet zal worden geplaatst. Verder licht *de heer Kooistra* toe dat we nog steeds gestopt zijn met het doorspoelen. We willen een 'normaler' jaar dan 2018 om te monitoren. In het voorjaar van 2020 kunnen we de resultaten verwachten.

De heer De Vos merkt naar aanleiding van pagina 7 op dat veenoxidatie urgentie heeft. Naar aanleiding van punt 4.2.2. 'De Brede Groene Dijk' geeft hij aan dat het weer is uitgesteld en vraagt of dat komt door de voortgang van de onderzoeken en of het nog consequenties voor ons heeft. Hij zou graag zien dat het AB een breed pallet aan mogelijkheden voor de zeedijk krijgt om uit te kunnen kiezen.

De heer Kooistra geeft aan dat er een aantal vertragingen zijn opgetreden. De eerste vertraging was om de drie bronnen van slib financieel en planologisch rond te krijgen. Verder was er een vertraging in de uitvoering van het verplaatsten en het baggeren van de polder Breedbaart naar het kleidepot. Één van de drie bronnen is er niet. Die moet wel komen, anders hebben we een discussie met het Hoogwaterbeschermingsprogramma, omdat we onze belofte niet nakomen.

De heer De Vos merkt naar aanleiding van pagina 16, 5.5.5. op dat vergroten van het aanvoergemaal meer water kan worden aangevoerd. Hij vraagt of dit in de kosten/baten analyse is meegenomen.

De heer Kooistra legt uit dat de aanvulling van grondwater in de winter door neerslag gebeurt. Bij een normaal jaar vindt onttrekking door beregening plaats, een gemaal gebruik je daar niet voor. Afgelopen jaar was een extreem jaar.

De heer De Vos merkt naar aanleiding van pagina 22, 'Herstel van meren', 6.4.5. of we nog op schema liggen.

Mevrouw Eshuis legt uit dat er gronden door de provincie worden vrij gemaakt voor inrichting.

De heer Kooistra vult aan dat de projecten die we al van plan waren in het inrichtingsplan worden geschoven. Het verschil wordt veroorzaakt doordat het inrichtingsplan we naar voren hebben gehaald, terwijl de projecten oorspronkelijk later stonden.

De heer De Vos vraagt naar aanleiding van pagina 24, 'Gewasbeschermingsmiddelen' of de tuinders zelf de keus hadden met betrekking tot de maatregelen in de glastuinbouwgebieden. Hij vraagt of de tuinders alleen met deelname advisering over interne waterstromen en mogelijkheden tot beperking van emissies krijgen.

Mevrouw Heeringa legt uit dat het hier het project DuurSaam Glashelder betreft, dat door ons samen met LTO is opgestart, omdat we daar zo min mogelijk vervuiling willen. Het is niet verplicht om hieraan deel te nemen, maar op basis van vrijwilligheid. Als glastuinbouwers deelnemen, dan is onze advisering gratis. Het gaat om maatregelen ten behoeven van die op dit moment nog bovenwettelijk zijn. Zij hebben zelf daarna de mogelijkheid om de maatregelen te nemen of niet. Tuinders die niet deelnemen krijgen wel controle.

De heer Tjarks is benieuwd naar de stresstest met betrekking tot het stedelijk waterbeheer. Hij hoopt dat de stresstest handvaten geeft met betrekking tot de verstening en de verwarming in de steden. Hij vraagt naar de stand van zaken.

Mevrouw Heeringa geeft aan dat de gemeenten hier actief mee bezig zijn. Wij kunnen de gemeenten adviseren, maar we hebben niet de leiding hierin.

De heer Haerkens zegt dat het waterschap hierin wel assertief moet blijven bij 'achteroverleunende' gemeenten, mede omdat wij over de kennis beschikken.

De heer Kooistra legt uit dat het breder is dan alleen waterschapskennis. Het betreft ruimtelijke ordening van de gemeente binnen de bebouwde kom. Vanuit het Deltaprogramma ligt er een duidelijke lijn. De overheid vanuit de ruimtelijke ordening is initiatiefnemer. Gezien de verantwoordelijkheid moeten we niet op de stoel van de gemeenten gaan zitten. We zoeken steeds naar de balans van 'druk zetten' en toch niet op de stoel gaan zitten van de gemeenten.

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van bijlage bijlage 3 'Accountantsverslag 2018':

De heer Haerkens vindt, naar aanleiding van pagina 21 'ICT risico's' het merkwaardig, dat er niet meer suggesties over de risico's van ICT worden weergegeven. Hij merkt op dat in de Meerjarenraming is weergegeven dat Syber Security een item wordt, iets wat hij ondersteunt. Hij wijst er op dat de bevindingen vanuit onze eigen organisatie en vanuit de accountant met betrekking tot de risico's / reputatie belangrijk zijn.

De heer Haerkens zou ook graag de aanbevelingen, de managementletter van de accountant willen zien.

Het antwoord op deze vraag is nagegaan bij de ambtelijke dienst en weergegeven in het kader hieronder.

De managementletter is behandeld in de Audit Commissie van januari. De Audit Commissie is een openbare vergadering. Tevens is de managementletter ook op bestuursnet te vinden bij de 'Ter inzage stukken'.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

1. De jaarrekening 2018, met een voordelig resultaat van € 1.801.000,- vast te stellen.

2. Het resultaat als volgt te bestemmen:

- algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging voordeel	€ 1.700.000,-
- algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging voordeel	€ 101.000,-
Totaal	€ 1.801.000,-

3. De volgende budgetten 2018 over te hevelen naar 2019:

- Herstel putten coupure Delfzijl	€ 70.000,-
- Invoering Omgevingswet	€ 75.000,-
- Onderzoek vervanging rwzi Scheve Klap	€ 25.000,-
- Grondaankopen De Runde te Foxel	€ 68.000,-

6. Voorjaarsrapportage 2019

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van het bestuursvoorstel:

De heer Haerkens merkt op dat er een gesaldeerd verlies van bijna twee miljoen is. Hij vraagt welke maatregelen hiervoor getroffen worden, welke projecten krijgen de maatregelen. Geeft de omvang van dit resultaat van voorgestelde projecten een aanpassing of een matiging.

Mevrouw Heeringa legt uit dat er geen maatregelen worden getroffen en dat er geen reden is om het op dit moment anders te doen.

De heer Kooistra licht toe dat we altijd onder het begrootte bedrag zitten. Al jaren gaat het goed, nu iets minder. Hij legt verder uit dat het niets oplevert wanneer we maatregelen treffen bij projecten van 15 miljoen als we 1 miljoen willen besparen.

De heer Haerkens zou niet graag zien dat het te kort hoger wordt.

De heer Haerkens geeft aan dat hij graag een Position Paper van wat het nieuwe belastingstelsel (CAB) betekent willen zien en wat onze startpositie is.

Mevrouw Heeringa legt uit dat de CAB voorlopig is uitgesteld.

De heer Kooistra vult aan dat de situatie rondom de CAB via de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen verloopt. *De heer Ten Brink* zal ons dan op de hoogte stellen, maar voorlopig is er nog niets over bekend.

De heer Haerkens merkt op dat de reserves afgenomen zijn en heeft zijn zorgen over de weerstandsvermogen. We streven er naar de stijging te beperken tot het inflatieniveau. Hij zou graag zien dat het meer dan een inspanning is/meer dan 'streven naar'. We gaan van 2 naar 3 % als gevolg van extra landelijke opgaven, wat voor hem niet duidelijk is. Hij mist de klimaat-transitie. Zijn vrees is dat het niet beperkt blijft tot 3% en zijn zorg is dat het dan over een periode van 4 jaar snel gaat.

De heer Kooistra legt uit dat er grote verschuivingen zijn geweest tussen investeringen en de exploitatiekosten. De verschuivingen hebben plaats gevonden wetende dat we op langere termijn goedkoper uit zijn. Om de stijging voor de korte termijn af te vlakken is besloten om afkoopsommen en reserves in te zetten. De reserves verdampen hierdoor. Deze keuze is in het verleden gemaakt.

De heer Haerkens verwacht ondanks dat het weerstandsvermogen uiteindelijk toch aanzienlijk lager zal zijn.

De heer Kooistra zegt dat een toelichting over de werking van ons financiële systeem waarschijnlijk meer helderheid zal geven. Hij stelt voor om tijdens een plenaire bijeenkomst het algemeen bestuur te informeren over het financiële systeem, hierbij kan onze accountant ook gevraagd worden een toelichting te geven.

Vragen / opmerkingen naar aanleiding van bijlage 1 'Overzicht voor- en nadelen VJR 2019':

De heer Mentink vraagt naar aanleiding van pagina 5 'Bijdrage Waterschapshuis' hoe de bijdragen van ons waterschap aan het Waterschapshuis wordt bepaald.

Het antwoord op deze vraag is nagegaan bij de ambtelijke dienst en weergegeven in het kader hieronder.

De begroting van het Waterschapshuis valt grofweg uiteen in twee delen. Enerzijds een deel ten behoeve van de instandhouding van het apparaat. Dit ten behoeve van de ondersteuning bij de uitvoering van de projecten. Anderzijds een deel ten behoeve van de inhoudelijke projectuitvoering.

	2019 primair	2019 actualisatie	2020 primair
instandhouding	3.547.394	5.567.799	5.079.350
projecten	15.236.385	21.382.258	17.246.976
	18.783.779	26.950.057	22.326.326

De programma's 1 en 2 in de begroting (Bestuur en organisatie en Kennis en verbinden) betreffen het instandhoudingsdeel. Op basis van het vastgestelde Koersplan 2018-2020 is hierin uitbreiding voorzien ten behoeve van de invulling van de rollen van innovatiemakelaar en veranderaar (zie pagina 26 van de begroting 2019). Hiermee is een bedrag van ruim € 1miljoen gemoeid. Ook is een verdere professionalisering van de ondersteuning voorzien. Naast formatieve uitbreiding met 2 fte waarvan de werkzaamheden zich vooral op de instandhouding en controle van HWH richten zijn nog een aantal interne kwaliteitsverbeteringen voorzien. Ondermeer huisvesting (circa € 0,3 miljoen) en communicatie (€ 0,2 miljoen). De toegenomen kosten zijn op pagina 24 van de begroting 2019 nader toegelicht. Korthedshalve verwijzen wij hiernaar

In de programma's 3 tot en met 7 zijn de diverse projecten die Het Waterschapshuis voor haar deelnemers uitvoert begroot.

De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Hunze en Aa's neemt op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit producten van Het Waterschapshuis af. Daarnaast neemt ons Waterschap producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Univerband afgesproken activiteit of product.

aandeel HA	2019 primair	2019 actualisatie	2020 primair	aandeel in de totaalbegroting		
				2019 primair	2019 actualisatie	2020 primair
instandhouding	135.714	209.860	191.450	3,8%	3,8%	3,8%
projecten	357.651	442.312	367.252	2,3%	2,1%	2,1%
	493.365	652.172	558.702	2,6%	2,4%	2,5%

De heer Mentink vraagt of lease ook gezamenlijk met andere partijen wordt aanbesteed.
De heer Kooistra legt uit dat dat niet gebeurt en dat gebleken is dat wij redelijk scherp leasen.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- kennis te nemen van de voorjaarsrapportage 2019;
- de 1e begrotingswijziging 2019 vast te stellen.

7. Meerjarenraming (MJR) 2020 – 2023

De heer Tjarks geeft aan, mede naar aanleiding van de opmerking van *de heer Haerkens* bij het vorige agendapunt, dat het voor iedereen noodzakelijk is om inzicht te krijgen in de maatregelen die we nemen, waarvoor hij/zij belasting betaalt. Hij vindt dit een punt van aandacht. Hij heeft zijn zorgen hierover met betrekking tot het overzicht op pagina 24.

De heer De Vos geeft aan dat er schrik bij de achterban is ontstaan over de gestegen lastenstijging voor Natuur. Hij zegt dat we hierover moeten nadenken.
 Deze opmerking wordt ook in de commissie FAZ aan de orde gesteld.

De heer Mentink merkt naar aanleiding van de onderste alinea op pagina 24, 'Omgevingsgerichtheid en imago' de zin met 'moeten worden ingespeeld op', dat we onze eigen koers moeten volgen en dat de publieke opinie niet moet leiden tot investeringen.

De heer Haerkens geeft aan dat we regelmatig moeten communiceren over de verdiensten van het waterschap.

Mevrouw Heeringa legt uit dat het 'moeten' in de tekst anders bedoeld wordt. Hier wordt geduid op dat we de burgers soms nodig hebben voor het realiseren van projecten.

De heer Mentink geeft aan, naar aanleiding van de eerste alinea op pagina 25, 'Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens', dat hij de gedeelde ervaring met andere waterschappen hierin mist.

Mevrouw Heeringa antwoordt dat de ervaring met andere waterschappen over dit onderwerp wordt gedeeld.

Mevrouw Creemer merkt op dat er een opsomming van veel dingen die we zelf gaan doen wordt weergegeven. Zij adviseert om voor een volgende meerjarenraming meer gerichte samenwerking, meekoppelende belangen etc. weer te geven, meer voorbeelden hiervan.

Mevrouw Creemer geeft als voorbeeld, dat akkerranden alleen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen worden opgevoerd. Agrarisch en landschapsbeheer zou hiervoor ingezet kunnen worden. Ze vraagt of het iets is wat we per definitie al doen.

De heer Kooistra antwoordt dat we wel mee doen, maar alleen voor waterkwaliteit, we hebben geen volledige positie. Bij agrarisch natuurbeheer hebben wij geen rol, omdat vanuit de provincie, het Rijk wordt gedaan en gefinancierd. Waar wij een waterschapstaak hebben, bijvoorbeeld bij akkerrandenbeheer, is vanuit onze eigen taak en vanuit onze meerwaarde voor waterkwaliteit.

Mevrouw Plas vindt dat de gemiddelde lastenstijging van 1,6% nog meevallen, gezien de inflatie.

Mevrouw Plas uit haar zorg dat er veel geld uit de pot algemene reserves wordt gehaald.

Verder merkt *mevrouw Plas* op dat Natuur een forse lastenstijging krijgt, maar dat dat ook bij een agrarisch gezin betreft.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om in te stemmen met de meerjarenraming 2020 – 2023.

8. Rapportage voortgang programmakredieten KRW 2016 – 2021

Mevrouw Creemer vraagt naar aanleiding van het tweede overzichtje op pagina 5 hoeveel er nog voor Duurswold in de begroting staat.

Het antwoord op deze vraag is nagegaan bij de ambtelijke dienst en weergegeven in het kader hieronder.

De opgave in Duurswold is 'baggeren van het Schildmeer'. Hiervoor was € 200.000,- in de programmafinanciering opgenomen. Totaal is daarvan € 199.563,- besteed en is het project afgesloten. De geplande opgave is gereed en voor de programmafinanciering 2016-2021 is er daarom geen krediet meer in de meerjarenbegroting opgenomen. In bijlage 1 van het voorstel is de opgave als 100% gereed in groen weergegeven.

De heer De Vos vraagt of projecten die nog niet gerealiseerd zijn voor een volgende periode worden ingepland of dat het bedrag naar beneden wordt bijgesteld.

De heer Kooistra legt uit dat als we zeker weten dat het niet lukt dat een project binnen een bepaalde periode wordt gerealiseerd, we het geld apart zetten voor een volgende beheerprogramma, omdat de maatregelen nog wel moeten gebeuren.

De heer Tjarks merkt op dat wanneer er geld naar achteren wordt geschoven en projecten worden uitgesteld ingelanden daar niets van zien, zoals een hermeandering project. Hij vraagt of we daar iets qua berichtgeving aan kunnen doen.

De heer Kooistra zegt dat dat hier een provinciale taak betreft.

Mevrouw Heeringa licht toe dat zodra we plannen hebben we dan naar buiten treden.

Mevrouw Plas geeft aan dat alles wel onder controle is, maar dat er desondanks nog een lange weg te gaan is.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- kennis te nemen van de stand van zaken;
- project Noordma naar voren te halen van de programmaperiode 2022 – 2027 naar de huidige programmaperiode;
- daarvoor het programmakrediet KRW te verhogen met € 1.527.454,-;
- de projecten Rolderdiep, Zoerse landen en Bronnergermaden te verplaatsen naar de volgende programmaperiode (2022 – 2027);
- daarvoor het programmakrediet KRW te verlagen met € 4.554.000,-.

9. Duurzaamheidsverslag 2018

De heer Haerkens zegt dat duurzaamheid enigszins inflatoir is. Hij geeft aan dat het goed is voor het milieu, maar dat het ook goed moet zijn voor de aspecten sociaal, ecologisch en economisch. Duurzaamheid is voor hem veel meer. Hij mist de toelichting over wat duurzaamheid betekent voor de ingezetenen, voor de omgeving. Hij vindt dat duurzaamheid op alles van toepassing dient te zijn en niet als een apart onderdeel behandeld moet worden. Het zou goed naar voren moeten komen in alle stukken.

Mevrouw Eshuis legt uit dat duurzaamheid als integraal in onze organisatie zit. Binnen duurzaamheid hebben wij vanuit de Unie een opdracht, daarom is het specifiek genoemd zo. Het wordt wat moeilijk om het gedetailleerd aan de burger te laten zien, want alles wat wij doen aan duurzaamheid heeft effect op de burger.

De heer Kooistra geeft aan dat duurzaamheid verweven zit in ons beheerprogramma. Er is een keuze gemaakt om in dit verslag duurzaamheid te richten op klimaatakkoord en energie-efficiency. Ondertussen is het op verzoek van het algemeen bestuur wel wat uitgebreid.

Bekeken zou kunnen worden om duurzaamheid als integraal onderdeel van ons beheerprogramma te laten worden en geen apart duurzaamheidsverslag meer te maken.

Mevrouw Creemer kan zich vinden in de opmerkingen van *de heer Haerkens*. Zij geeft aan dat dit verslag voor intern gebruik goed is, maar als je het naar de burger wil ventileren dan zou de toelichting omtrent duurzame watersystemen en duurzame waterketen waardevoller moeten worden weergegeven. Biodiversiteit en sociaal economisch zou volgens haar toegevoegd kunnen worden.

Mevrouw Creemer vraagt of bij de aanpak van duurzame grondweg en waterbouw de verschillende duurzaamheidsaspecten hebben gewogen. Hebben we daar zelf zeggenschap over of zit dit in de deals, zit de weg in de Green Deal.

De heer Kooistra stelt voor om middels een excursie of een tijdens een plenaire AB-vergadering te laten zien hoe duurzaam GWW er uit ziet.

De heer De Vos zou graag willen zien dat meer wordt aangestuurd op een bredere aanpak van duurzaamheid en niet alleen één ding, zodat bredere afwegingen gemaakt kunnen worden.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat bij het maken van een nieuwe beheerprogramma wordt bekeken hoe we verder gaan met het duurzaamheidsverslag.

De heer Haerkens en *mevrouw Creemer* zouden wel een publieks versie van het duurzaamheidsverslag willen.

Mevrouw Plas vraagt aandacht voor het meer behalen van onze eigen energie doelstellingen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat getracht wordt dat wat niet lukt we anders proberen in te vullen. Helaas is het plaatsen van de windmolens bij RWZI's niet gelukt, vanwege de bestemmingsplannen van de gemeente.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om kennis te nemen van het Duurzaamheidsverslag 2018.

10. Gebiedsprocessen voor Waterdrager / beheerprogramma

De heer Tjarks vraagt of de onderwerpen als droogte en verstening hierin worden meegenomen. Hij geeft aan dat we niet alleen moeten vasthouden aan de uitgangspunten van het beheerprogramma als het op een andere manier beter zou kunnen werken.

Mevrouw Eshuis licht kort toe dat dit het derde Waterdrager traject is en dat de onderwerpen, zoals droogte en stresstesten worden toegevoegd.

Alleen stresstesten horen niet bij Waterdrager, deze zijn in de processen met de gemeente nog volop in ontwikkeling. Het is een integrale zoektocht per watersysteem, wat uiteindelijk een basis vormt voor beheerprogramma.

De heer De Vos merkt op dat veel partijen bij het Waterdrager traject worden betrokken en geeft aan om ook de gemeenten bij het proces te betrekken, wat mogelijk kan helpen om tot elkaar te komen.

Mevrouw Eshuis legt uit dat we de stresstesten niet bij dit proces willen betrekken, omdat het een proces betreft waar wij zelf verantwoordelijk voor zijn en die in een ander proces al worden opgepakt.

De heer De Vos vraagt of wij ook enige invloed hebben op de zorgwekkende stoffen die in het oppervlaktewater terecht komen, zoals lood door sportvissers en landbouwgif als agrarische gewasbeschermingsmiddelen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat wij vinden dat de gevaarlijke stoffen thuis horen bij de Green Deal en niet bij deze opgave. In de Green Deal is aan de sportvissers de mogelijkheid gegeven om binnen vijf jaar met alternatieve oplossingen te komen.

Mevrouw Heeringa vult aan dat wij twee keer per jaar overleg met de landbouworganisaties hebben waar dit onderwerp aan de orde komt.

Mevrouw Creemer vindt de brede opzet van de gebiedsprocessen erg positief. Door in gesprek te met elkaar te komen kunnen onderwerpen als duidelijke rollenverdeling maken, synergie en meekoppelkansen aan de orde komen.

Mevrouw Creemer zou graag zien dat er een gemeentelijke vertegenwoordiging is bij de gebiedsprocessen van het stedelijk waterbeheer.

De heer Kooistra legt uit dat de stedelijke omgeving in de gebiedsprocessen zit en de ruimtelijke ordening, waar de gemeenten onderdeel van zijn, zit in de klankbordgroepbijeenkomsten. We gaan niet op de stoel zitten van de gemeenten, maar ons werkveld wordt wel open gesteld.

De heer Haerkens adviseert om kort in het voorstel te benoemen waar een gelaagde positie is.

De heer Haerkens adviseert om ook het bedrijfsleven te betrekken bij de gebiedsprocessen.

Mevrouw Plas sluit zich hierbij aan om zowel gemeenten als het bedrijfsleven hierbij te betrekken.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- in te stemmen met de uitgangspunten voor de gebiedsprocessen die per watersysteem in het najaar zullen plaatsvinden;
- aandachtspunten mee te geven voor de gebiedsprocessen.

11. KRW Doelbereik

Mevrouw Creemer wil graag, naar aanleiding van pagina 4, uitleg wat de significante schade aan de recreatie functie betreft.

De heer Kooistra legt uit dat toezeggingen en afspraken over de recreatieve vaarroutes in de provinciale normen vast liggen. Dat recht belemmert ook eventueel plannen voor natuur.

Mevrouw Creemer zegt dat tijdens de extra plenaire bijeenkomst over de KRW toegelicht werd dat we alleen op fosfaat sturen, maar dat dat ook nog veranderd kan worden. Ze wil graag weten waarom toch de keuze is gemaakt.

De heer Kooistra legt uit dat er verplichtende stoffen zijn en ondersteunende stoffen. Sommige stoffen voldoen en sommige niet. Als je aan fosfaat voldoet en niet aan stikstof, dan voldoe je wel aan de KRW. Wij richten ons op fosfaat, omdat dat het beste is voor de ecologie in ons watersysteem. Misschien wordt dat anders als wij vanwege afwenteling van stikstof op de Eems ook hier op moeten gaan sturen.

De heer De Vos geeft aan dat vanwege een aantal technische aanpassingen op alles een stapje terug wordt gedaan dan het oorspronkelijke doel was. Hij geeft aan dat je ook op je norm een ambitie kunt zetten die er beleidsmatig bovenop wordt gezet om ervoor te zorgen dat die stap niet onterecht wordt gedaan.

Mevrouw Heeringa legt uit dat als we een technische doel aanpassing doen dat een duidelijke reden heeft, dat het het beste is om die aanpassing direct te doen om te voorkomen dat wij onze ambitie niet verlagen. Het wil niet zeggen dat onze inspanning minder wordt.

De heer De Vos zegt dat deze onderbouwing voor ons streven in een aparte paragraaf weergegeven zou moeten worden.

Mevrouw Heeringa legt uit dat we onze doelen realistisch maken en haalbaar zijn, waardoor onze ambitie op maatregeleniveau omhoog gaan.

De heer De Vos mist hierin de woorden 'de intentie'.

Bevindingen:

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

In te stemmen met de voorstellen voor de KRW in te brengen in de gebiedsprocessen die per watersysteem in het najaar zullen plaatsvinden.

12. Rondvraag

De heer Haerkens vraagt wat wij vinden van de uitspraak van de Raad van State omtrent het Nederlandse stikstofbeleid die in strijd is met de Natuurwetgeving. Wat betekent het en welke consequenties trekken wij hier uit.

De heer Kooistra antwoordt dat wij binnen de PAS-gebieden hydrologische herstelwerkzaamheden moeten doen. De hydrologische herstelmaatregelen is herstel van de natuur een combinatie van de natuur met KRW. De projecten zorgen er voor dat het systeem robuuster is en meer stikstofdepositie aan kan.

Deze projecten gaan gewoon door. In onze herstelwerkzaamheden worden wij niet geblokkeerd, het is positief met betrekking tot de werkzaamheden voor de KRW, maar het is niet positief als wij een uitvoerende partij zijn die werk verricht met stikstof emissie.

De heer De Vos is benieuwd naar onze reactie op de brief van Natuurmonumenten d.d. 17 mei 2019 inzake de droogte ontwikkelingen.

De heer Kooistra zal er voor zorgen dat de brief die naar Natuurmonumenten is uitgegaan op bestuursnet wordt geplaatst.

13. Sluiting

Mevrouw Plas bedankt een ieder voor zijn/haar inbreng en sluit de vergadering.

Gewijzigd/ongewijzigd vastgesteld in de vergadering van 25 september 2019.

Jelmer Kooistra
secretaris

Hermien Plas
voorzitter